

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **Mgr. A. T.**, bývajúcej v K., zastúpenej JUDr. Martinou Gombosovou, advokátkou so sídlom v Košiciach, Moldavská cesta 21/A, proti žalovanej **Rapid life životná poisťovňa, a.s.**, so sídlom v Košiciach, Garbiarska 2, IČO: 31 690 904, zastúpenej JUDr. Gabrielom Gulbišom, advokátom so sídlom v Košiciach, Boženy Němcovej 22, o **zaplatenie 3 511,92 EUR s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Košice I, pod sp.zn. 23 C 96/2008, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 18. decembra 2012 sp.zn. 3 Co 136/2011 v spojení s opravným uznesením z 18. decembra 2012 sp.zn. 3 Co 136/2011, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalovanej **o d m i e t a .**

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Žalobkyňa sa pôvodnou žalobou, podanou na Okresnom súde Košice I dňa 28. novembra 2008, domáhala určenia, že Zmluva o poistení osôb č. 5023500004 uzavretá medzi účastníkmi konania 10. januára 1997 je platná a poistný vzťah podľa tejto zmluvy trvá.

Okresný súd Košice I (ďalej aj „súd prvého stupňa“ alebo „prvostupňový súd“) rozsudkom z 19. augusta 2010 č.k. 23 C 96/2008-242 určil, že Zmluva o poistení osôb č. 5023500004 uzavretá medzi žalobkyňou a žalovanou dňa 10. januára 1997 je platná a poistný vzťah medzi účastníkmi konania tejto zmluvy trvá, pričom rozhodol aj o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyňi náhradu trov konania. V odôvodnení poukázal na ustanovenie § 800 ods. 3 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého poistiteľ nemôže vypovedať poistenie osôb s výnimkou poistenia pre prípad úrazu. Uviedol, že žalovaná oznámila žalobkyňi zánik poistenia, ku ktorému malo dôjsť v dôsledku krokov vykonaných Národnou bankou

Slovenska (NBS), ako dohliadajúcim orgánom. Rozhodnutie dohliadajúceho orgánu však neumožňovalo žalovanej zmeniť už existujúce poisťné zmluvy, navyše nevznikla ani situácia objektívnej nemožnosti čiastočného plnenia vo vzťahu k zmluve podľa kalkulácie v nej uvedenej. Konštatoval, že poisťná zmluva je platná a nebolo možné ju ukončiť jednostranným právnym úkonom z dôvodov, ktoré nie sú v nej dohodnuté, predpokladané, ani zákonom upravené, a nebolo to možné ani na základe rozhodnutia NBS.

Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 18. decembra 2012 sp.zn. 3 Co 136/2011 v spojení s opravným uznesením z 18. decembra 2012 sp.zn. 3 Co 136/2011 po tom, ako bolo na odvolacom pojednávaní rozhodnuté o pripustení zmeny žaloby z určovacej na žalobu na plnenie (zaplatenie poisťného plnenia), rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni 3 511,92 eur spolu s ročným úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne z tejto sumy od 31. decembra 2011 až do zaplatenia do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a zaplatiť jej aj náhradu trov celého konania. V odôvodnení rozsudku konštatoval, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vo vzťahu k trvaniu poisťného vzťahu v čase rozhodovania prvostupňového súdu je vecne správne, rovnako ako aj záver tohto súdu o tom, že k ukončeniu poisťnej zmluvy riadnym a zákonným spôsobom nedošlo. Uviedol, že zmena obsahu občianskoprávneho vzťahu môže byť vykonaná výlučne na základe predpisov súkromného práva a spôsobom, ktoré si účastníci dohodli, alebo ktoré upravuje zákon. Stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, že nedošlo k vzniku takej právnej skutočnosti, ktorá by znamenala zánik poisťného vzťahu, keď neprijatie návrhu na zmenu poisťných podmienok takou skutočnosťou byť nemôže. Za relevantnú nepovažoval ani námietku žalovanej, že došlo ku vzniku právnej nemožnosti plnenia. Na záver konštatoval, že poisťný vzťah trval až do 30. decembra 2011, kedy zanikol uplynutím doby. Poukazujúc na to, že nebolo sporné, že si žalobkyňa riadne plnila povinnosť platiť poisťné a uplynutím doby poistenia nastala právna skutočnosť (tzv. dožitie), na základe ktorej jej vzniklo právo na poisťné plnenie, uložil žalovanej na základe zmenenej žaloby povinnosť jej toto plnenie zaplatiť.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie. Namietala, že postupom odvolacieho súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 237 písm. f/ O.s.p.), v konaní došlo k inej vade majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

K odňatiu možnosti pred súdom konať malo dôjsť tým, že sudy nedodrжали pri dokazovaní listinami správny postup podľa ustanovenia § 129 O.s.p. Rovnako namietala i porušenie ustanovenia § 213 ods. 2 O.s.p., keďže odvolací súd rozhodol podľa ustanovení § 797 a nasl. Občianskeho zákonníka, ktoré neboli predmetom právnych úvah pred prvostupňovým súdom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) skúmal predovšetkým prípustnosť dovolania a dospel k záveru, že smeruje proti takému rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, preto ho treba odmietnuť.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Podmienky prípustnosti dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 238 O.s.p.

Dovolanie je zásadne prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.), alebo proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) prípustnosť dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 238 ods. 1 O.s.p., keďže bola toho názoru, že odvolacím súdom bol rozsudok súdu prvého stupňa v dovolaní napadnutej časti vo veci samej zmenený.

Súdna prax už opakovane konštatovala, že prípustnosť dovolania proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu je založená na zásade diformity (rozdielnosti). O rozdielnosť rozhodnutí ide vtedy, keď sudy posúdili okolnosti významné pre meritórne rozhodnutie veci odlišne. Pre posúdenie, či ide o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu nie je preto rozhodujúce to, ako odvolací súd sformuloval výrok svojho rozsudku, (či ho formálne označil ako zmeňujúci, hoci v skutočnosti ide o potvrdzujúci rozsudok), prípadne ako v dôvodoch označil ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorých pri rozhodnutí postupoval (či rozhodol podľa § 219 O.s.p. alebo § 220 O.s.p.).

Nakoľko v prejednávanej veci došlo k pripusteniu zmeny žaloby z určujúcej na žalobu na plnenie, toto spôsobilo, že prvostupňovým súdom posudzované otázky, o ktorých rozhodol vo výroku svojho rozsudku (otázka platnosti poisťnej zmluvy a trvania poisťného vzťahu) sa stali prejudiciálnymi pre rozhodnutie odvolacieho súdu. Preto bolo potrebné skúmať či tieto otázky posudzovali odvolací, či prvostupňový súd rovnako alebo odlišne.

Z porovnania rozsudkov okresného a krajského súdu so zameraním sa na vyššie vymedzené sporné otázky dovolací súd zistil, že oba nižšie postavené súdy posúdili platnosť poisťnej zmluvy a trvanie poisťného vzťahu rovnako. Na toto vo svojom odôvodnení upozornil aj odvolací súd, keď na strane 10 svojho rozsudku konštatoval: „aj keď svojim rozhodnutím výslovne nepotvrdil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa, pri rozhodovaní o zmenenom návrhu v konečnom dôsledku pri riešení predbežnej otázky sa stotožnil s napadnutým rozhodnutím.“ Zmena výroku rozsudku odvolacieho súdu bola vyvolaná len tým, že došlo k pripusteniu zmeny žaloby, ktorú navrhla žalobkyňa poukazujúc na to, že oproti stavu v čase rozhodovania prvostupňového súdu došlo v priebehu odvolacieho konania k skončeniu poistenia uplynutím doby dohodnutej v poisťnej zmluve. Vzhľadom na rovnaké riešenie právnych otázok rozhodujúcich pre žalobu o určenie, ako aj pre žalobu o plnenie možno dôvodne predpokladať, že ak by dôvod pre zmenu žaloby vznikol už v priebehu prvostupňového konania, rozhodol by súd prvého stupňa o zmenenej žalobe rovnako, ako o nej rozhodol odvolací súd. Žalovanou napadnutý výrok rozsudku krajského súdu vo veci samej preto nebolo možné považovať z hľadiska ustanovenia § 238 ods.1 O.s.p. za zmeňujúci. Prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia tak nebola daná.

Prípustnosť dovolania neprichádzala do úvahy ani podľa § 238 ods. 2 a 3 O.s.p. Nešlo totiž o rozsudok, v ktorom by sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, pretože dovolací súd danú vec doposiaľ nerozhodoval. Rovnako nešlo o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, ani o rozsudok, ktorým by bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým by súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Ak súdne konanie trpí niektorou z väd vymenovaných v ustanovení § 237 O.s.p., možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, pri ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 238 O.s.p. neprípustné. Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané

v konaní postihnutom niektorou z procesných vád uvedených v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p., dovolací súd sa ďalej zaoberal otázkou, či nie je daná prípustnosť dovolania v zmysle tohto zákonného ustanovenia, teda či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti byť účastníkom konania, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad absencie návrhu na začatie konania, hoci bol podľa zákona potrebný, prípad odňatia možnosti účastníkovi pred súdom konať a rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania súdom nesprávne obsadeným.

Treba uviesť, že z hľadiska § 237 O.s.p. sú právne významné len tie procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky procesných vád taxatívne vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia. Iné vady, i keby k nim v konaní došlo a prípadne aj mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Z hľadiska posúdenia existencie niektorej z procesných vád v zmysle § 237 O.s.p. ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je pritom významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takejto vade, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných vád.

Dovolateľka namietala odňatie možnosti konať pred súdom predovšetkým tým, že odvolací súd v rozpore s ustanovením § 213 ods. 2 O.s.p., t.j. prekvapivo, rozhodol na základe ustanovení § 797 a nasl. Občianskeho zákonníka, ktoré neboli predmetom právnych úvah pred prvostupňovým súdom. Táto jej námietka bola zjavne nenáležitá. Rozhodnutie odvolacieho súdu vychádzajúce z uvedených ustanovení bolo totiž dôsledkom zmeny žaloby, ku ktorej došlo až v priebehu odvolacieho konania na odvolacom pojednávaní v prítomnosti zástupcu žalovanej. O možnom použití týchto ustanovení bola žalovaná informovaná už v súvislosti s doručením vyjadrenia žalobkyne k odvolaniu, súčasťou ktorého bol návrh na zmenu žaloby. Voči uplatnenému nároku na poistné plnenie, ak by poistenie malo skončiť uplynutím doby poistenia dohodnutej v poistnej zmluve, vzniesla len kompenzačnú námietku.

Prípustnosť dovolania nebola spôsobilá založiť ani námietka dovolateľky, že viaceré listinné dôkazy neboli vykonané spôsobom upraveným v ustanovení § 129 ods. 1 O.s.p. Prípadné pochybenie v tomto smere, i keby bolo preukázané, nezakladá totiž vadu podľa

§ 237 písm. f/ O.s.p. Pokiaľ totiž súd v procese dokazovania určitý dôkaz hodnotí a vyvodzuje z neho skutkový záver, no dokazovanie nevykoná spôsobom, ktorý predpisuje zákon, ide o procesnú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., tj. o tzv. inú vadu konania, ktorá prípustnosť dovolania nezakladá.

Dovolateľkou ďalej namietané tzv. iné vady konania, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a nesprávne právne posúdenie veci, sú síce dovolacími dôvodmi v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p., ktoré však možno uplatniť vtedy, ak je dovolanie prípustné, no samotné tieto dôvody prípustnosť dovolania nezakladajú. Dovolenie je v ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku upravené ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý nemožno podať proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky prípustnosti dovolania, nemožno napadnuté rozhodnutie podrobiť vecnému preskúmvaniu, a preto ani zohľadniť prípadné vecné nesprávnosti rozhodnutia.

So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovanej podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. odmietol ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné.

O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. (s použitím analógie) v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p., keď neboli dané dôvody pre použitie odseku 2 tohto ustanovenia, pretože trovy žalobkyne pozostávajúce z odmeny jej právnej zástupkyne za vyjadrenie k dovolaniu nepovažoval z účelné na bránenie práva, keďže otázku prípustnosti dovolania skúma dovolací súd z úradnej povinnosti.

Toto uznesenie bolo prijaté senátom pomerom hlasov 3: 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 17. decembra 2013

JUDr. Rudolf Č i r ě, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová